

167

Antretien

Entre Jacques ha Pierre.

Pierre.

Deiz-mat dit, va mignon: ha te zo c'hozen ?

Jacques.

Ne allan get respont, pa na oun al lezen;
 Bea ar mercou laget a nevez flam,
 An ne p'nen deus anê ar eun den infam;
 Hag e ve den honest, ha carg'et a speret,
 Difennet eo vuntan renta servich ebets.

Pierre.

Permetet eo certen brêma da'n neb a gas,
 Da zouten ar Roue e servicha gant gloar;
 Egal oump oll laget gant al lezen neve.

Jacques.

Ne recevi bigen a neb otorite,
 Ma na baes trouach, eus s'brim eo an draze;

Chasseot e vi pel eus an assemble vras,
 Nbar dout prout, honest, far, ne gavi a nesp plac,
 Nag en departamant, nag eneb tribunal;
 Goell eo calz evidout ar pinvig Vod ha fall:
 Bale da glasq neuze eus quir egalite,
 El lec'h maza eo eus c'hrim beza er baourente.

Pierres.

Ne barlantan get dit a citizen actif,
 Mes da zouten al le, ha te zo prout-ha vit?

jacques.

Beza prout, beza vit da zouten al lezeñ,
 Ep galite actif, zo eus var ep daou beñ;
 Rac nesp nen de actif a zo gazi maro,
 Nag evit beza prout er eo ret beza beo.

Pierres.

Iaga ever, jacques, na vez aristocrat,
 Nag goel eo calz breman beza eun democrat.

jacques.

a ve expliget din an daou c'hrim nêve-zei

170 Hag ini va zud cor ne brononce ane,
 Me lavarte ractal pelec'h e ve va lod,
 Mes ep o anavout, en anzao a ve lod.

Pierres.

Un Democrat e plich an oll lezen neve,
 Hag an aristocrat chauch eun dra a gare.

perges.

Ne aprouvan get oll ar pezh a rës breman,
 Etouez nebeud a vad calz a zroug a velan.
 Pa laràn dit ractal ger selër va zantimant,
 Dizolo da ini, hag em renti contant.

Pierres.

Ne velan nemet vad er Goustitution,
 A meus toïet Vouten eus a greiz va chalou:
 Ar butun marchat-mat, coulz hag ar quin-ardant,
 Na decq, na prevedi, na gousto decomp archant;
 Choaz a rayoups brema ar velin da vala,
 Justic a vo rentet dre oll evit netra;
 Egal e vo en oll laget en truacho,

Pep hini Dre verët henor a recevo. 171
 zacges.

Ma vijen eveldant, me a Douje ive
 Ma veljen en oll mad lezen an assamble;
 Mes neb a vel euni eur fot an disterra,
 Mar tou ezouten oll eur c'hrim enorm a ra;
 Ma difonnet ez eo eus al lezen neve,
 Goude aprou un darn, lezel darn a goste.
 Ar butun marchat-mat a zo un avantach,
 Behini a bêi, mar spêez tam truach;
 Ar quin-ardant d'abard a zisgenmas izel,
 Ar butun eveltan a ell pignat tuel;
 An hoïarn hag ar zaon, pere zo necesser,
 Da zisgen ar butun a zo rentet goet g'er;
 Ma deog ha prevedi, an hini zo fermier,
 Da vestr a reng praea, eb miret un diner;
 Ma da yalc'h a zanto ar perz a gle da barg,
 Rag praea da gure a zo breman e carg;
 Pa gasses da zachat d'ar velin da vala,

172) Ne ancoua james ar meliner gobra,
 Hag vuspen, mar car coll pe miret an anter,
 Ne eller get breman ober deran offer,
 En tas, te a baev lod ar justic, neve.
 Mar acheus eun offer, te a baev are,
 Egat e vo an oll laget en truacho,
 Hea loden preb hini an anter a gresco.
 Car choarou a zo gret, a riscoc potant dit,
 Hag en a zo rentet honor dar quis verit.

Fin.

(Ne truach an bloa-mian ar gk a vo paet,
 Hag en truach goude ni a vo Soulajet.

Fin.

(Resqi a ra ar gk, netra ne zeus paet,
 Gant madou an iliz pere a zo guerzet,
 Hea pa ne Douctfergen arhent ar choienchou,
 E vo impossubl deomp paec hou truachou.

Fin.

En tax patriotiq, herve a gomprenar,

En deus paset ar gke a voa bete vreinan. 173

Yaouez.

romelet e voa deomp, quis sur a leveres;
 E pèje an tax-se gke ar rouantelez;
 Moes crasqi a reont, ha netra na chomo,
 Har herc'h an ostone a ra hon lezennou.

Réponses.

egement, mar gouzout, a baeomp-ni bemde
 Dan oll Deputerien a zo en assemble ?

Yaouez.

eb a choec'h scot bemde a Douchont v'zeis-cant,
 Heb conta ar barev a goust calz a archant;
 Ar rum-all a Douche peb a nao scot bemde,
 Enrad daou vloas anter, J'avourer-cant voa ane;
 Eret eo goust neuze piou a laer hon archant,
 Ha piou a deu pinvig divar goust payants.

Réponses.

alz a labour o deus, hon Deputerien g'er,
 Beza bemde er zal a zo eun dra dies.

174 Ger eo al lojeis, ger beva en d'ar
 Hæa ma na vent pæet e vent tud diavis.

175 ges.

An hevor da veza mestrou dan nation,
 A glete irellat priz bras o fansion;
 En diseol, en diglo, int essoc'h an anter
 Ervit na te, na ma dindan êr an amzer.
 Pa ve eun darn anê apliget ob dever,
 Darn all a ve absant o pourmeni dre g'er,
 Hæa biscoas, abaoe ma indi di casset,
 Oll assambles er zal nen dint en em gavet.
 Ger eo beva enon, da neb a reng ches vad,
 Mes en neb lec'h ebet ne vevo coulz marchat,
 Hæag an ini' zebro eur bansion goummun;
 Hæa lojeis a zo herve preb dort fortun.
 Ocazion o deus da zispign; nep a gar
 a ve Versichet prest, en fêcon ma lavar;
 Hæa goude tein bende calz hon deputerien,
 Nen deont gen d'ar zal, rac crog vent er veren.

Pe chomet en unan eus an etalioù digor,
 El lec'h evit ar c'hant ma verzer an henor.
 O dispign estonus ne ampech get anê
 Da baez o gle kor ha da brema leve.

Pierrès.

En laeres sur a ra ar re a gassomp di,
 Hag ogmanti hor gle el lec'h on zoulaji.
 Pa zeo quir gementse, eo pweat o chassat,
 Hag eus urz ar roue senti evel quechal.

Jacques.

Holla, Per, sa mignon, toaet o'h eus Vouten
 Gement ha mat ha fall a zo en o lezen.

Pierrès.

r bobl a zo ar mestr, en a ra al lezen,
 Hag en deus ar pouvoar, pa ve fall, de. dispren.

Jacques.

avarot ez eus deomp ez eo ni ar mestrou,
 Ha var digare ze e reviner hor bro,
 Gant aon na deurejimp ampech o fallente,

1750 Deus imaginé on oblija Dre le
 Da zouten o lezen eb e examina,
 Hba Da zouten an pillach, eb lavaret netra,

Finis.

Da reont fallente, me no approuvan get,
 Hag an archant-paper na blich get Dava Sporet.

Finis.

Voiet ach eus Dava Sporet, zouten an archant-se,
 Pa cheus toiet en oll approu o bolonte.

Finis.

ebigen ne zoutenan un dra injust ha fall,
 Mar ameuian toiet evan evel eun dall;
 Drag zouten un dra vat, ha dilezel ar rest,
 So dever peb hini, mar be eunden honest.

Finis.

Unnes eo ar rêou pehini a zo coz
 Hba velomp tourmanté ~~han~~ oll veleyen-göz;
 ar mad a blije dê hag ar fall ne rê get,
 En defet D'en zouten ez int bet chasset.

Pa c'houlenner al-le eo difennet toüet,
 Ab mat a zoutennint, mes ar fal na rin get,
 Gant avon ne gomandje ar babl da zistioù,
 E rës dezàn aprou, toüet ha boulen tout.

Pierrot.

ar greont fallentey, na deu get d'am z'amal,

Progen.

erchel ar zack's d'al laer a zo eus vicher fal.
 Int a rai fallentey, ha te a zouteno,
 Hag ar memes ifern er bed-all o losgo.

Pierrot.

arlantet a'heus din eus ar c'hos veleyen,
 Har an afer-ze just e fell din da repren.
 Va Person, va Chure, a voa tud a-señon,
 Ha geuz ameus d'êze eus a greis va c'halon;
 Mes perag ne rent-y evel c'itoyanet?
 Neuil al lezen neve, hag e vijent miret.

Progen.

ur reglen eb justic, n'en deu get eul lezen.

177. Ball pe zot exeo sur neñ a Dou e zouten.

Pierres.

Lelezen goussoude ha yaouanq ha vaïet,
Souten an neventi ganeomp o Deus toïet.

Marques.

An Droug-louzon a gressq en mesq al louzon mad
Hag ar parcou goella a zo red da chonnat.

Pierres.

An Douerrien o Deus speret ha proibite.

Marques.

Mar o Deus-e int bet, er int gallet gante.

Pierres.

O toïet e credont en em gouportet mat.

Marques.

Contrel e leveront, pra vent o covessât.
Ha poan en Deus an eil o ter'chel egile,
En chadennou Satan bete fin e vue.

Hag en heur ar maro en em accuzont all,
Eo al le millig'et corz dere d'en em goll.

iavis int meurbet goerza o enecou,
 bit pinvidig'ez pe exit henoriou.

ies pe impossubl eo, eb relijiou,
 Beza victorius var an Dentation;
 ar re o deus toiet, mes ar velezen all
 Beze caret placou, ne g'evont netra' fall.

'en dint get ar rebut eus an oll velezen,
 Darn a zo disget ma' hag a zo toierien.

n heritiget uras o devoa discarnant,
 Mes o ambition fier hag arrogant,
 O clasq en em zevel dreist an oll enbed-ma,
 O lage da goerza en dizurjou brassa.

es petra a zifen eus hor belezen gor
 ober ive al le da chom en o repos?

N'ens eus netra chanchet en hon religion,
 Eme an loierien, hag a gredan quiryon.

Hag e ve quir o'chomz, evel ma zeo fos,
 Lavaret ameus dit petra eo a zo cos
 Na ell n'urun ebet, na b'elleg na laiq,
 Ober al le poumes, al le diaboliq,
 Heb touet a prou all gement a zecreter,
 Cresqi an truajou digac ar chaut-paper,
 Ober injusticou, didrona ar roue,
 Guerra an ilizou, ha calz a fallente.

r poent-se e cavian o Deus eun tam rezon,
 Ha n'ou pas na gomzont eus ar Religion.

iou a zalc'h en iliz Doctrin an Ebestel,
 Ar Pab, an Esqibien a zo dezan fidel.
 Neb a renouç Dar Pab a zo schismatiget,
 Ha mar dint a wec'het, ezint heretiget.

n doierien a bed bep sul evit ar Pab.

vit da beurdalla, pe evit ober goab.
 eur bugel a bedfe bemde evit e Dad,
 'b heuill tam e urrou, hag 'en a rafe mad?

an Decret a oblich breman an Esqibien
 Da gas ur quis D'ar Chef eus an Iliz Romen:

'En a zo consacret Escop er Sinister,
 Pe en eur chanton all, ennes eo al lizer.
 E a zo Schismaticq hag eun Den Divergant,
 Carz gant an Iliz; ennes eo ar respont.
 Cred, mar geres, neuze eo eun Escop fidel,
 Recevet gant ar Pab en e Iliz Santel.

ar a lavares Din, o stad zo trist meurbet,
 Hag er miz an Iliz Barados n'en deus get.

122

e a ya da broui dit en eur g'ir pe daou,
 Eint Echismatiget, mar gerez va zelaou.
 Eun artil eus ar fe, necesse d'ar christen,
 Ereo pouvoar ar Pab en oll G'liç Romen.
 Genscoude an Decret a Douont da zouten,
 Ne lez gantan en Romen, anep pouvoar a greñ.
 Dispane, induljançou, jubile, mission.
 Oll e teuyont breman digant an nation;
 Pe evit comz sclerrock, inutil int carot
 Gant an G'liç nêve evit bera Galveth.
 Jesus a lavaraz d'ar Pab genta e o. et Pen;
 Dalchit va Esqibien, va fobl en o Deves;
 Pe evit implija pen'dabeñ e gomrou,
 Conduit va Dénved ha va oavedigou.
 Ne choarvez get se, eme an intruet,
 Digant heritour d'ar ni lamo o ténved.
 ia, tud milliget, hag ar re o'ch heuillo,
 a vo treinet ganêch d'an tourmancheu garo;

Rag anez heuill *...*, ha miret e lezen,
N'en deus nesp barados, mar deo quir va c'hreden.

Pierres.

Rag en a zo grêt gen a enep dar quir te,
Pe a enep tenor Gourchemennou loue?

Jacqs.

eb a bec's en un dra a zo coupabl en oll,
Kag eb eur fe antier e chaer sur da goll.

a lavaras quechal d'e bestel,
Kag en o personach dar bastoret fidel:
Ar re a absoltet, me absolvo anê.

Ret eo, eme ar fe, carer yurisdiction,
Evit rei dar pecher absolven ha pardon.

Mes an touer coupabl n'en d'ê get approuvet
gant an Iliq' romen, pa en deus y quitet.

Pierres.

eb a zo beleyen a zo c'ovessoret.

Jacqs.

et eo, eme ar fe, na vent c'hoas approuvet;

Bet zo em peb annez sur qu'il distinction,
 Entre un euz béleg hag e jurisdiction,
 Da lavarar Jesus dan bestel er goan,
 Ober ar peñ a rê en memor anean.
 Neuz e voent sacret, mes n'o devoe pouvoar
 Da rei an absolven da oll babl an douar,
 Gen a lavarar d'e euz nebeut dar goude,
 instrui an oll babl ha badesi euz,
 Ar fe a lavare e voa seiz sacrament,
 Ha ne chom nemet chosch dre al lezen breant;
 Hag ar Briedelez a zo deat inutil,
 Beva ell er chrim ganteuz chontrat civil.

Rit. 2.

Beualch amez clévet var articlou ar fe,
 Mes lavar din un dra var lezennou Doue,
 sacros.

Ha un esgen rent adoration,
 Euz ar gourchemen, euz a greiz da galon.
 Adori cant evel ar bayonet,

Pe tremen eb hini evet ar rouajet,
 En despit da denor ar c'henta gourc'hemen,
 A zo eun honestis agreabl d'al lezen.
 Hag acordi a ra eus gouis brateasion
 Da oll enemiet ar gouis religion;
 Protestantet impi ha memes juderien,
 O deus grêt lezenou iliz an Doierien.
 Carout a ri hon, ha carout da nessa,
 Abreje al lezen a zo er c'homzou-mâ.
 Mes carout ar c'hrouez ha dilezel ar fe,
 Evel an Doierien, impossibl er eo se.
 Carante an nessa hag y a zo hec'hillet
 En o iliz neve gant ar schismaticet?
 Persecuti dre oll, gant eus gueldot tristh,
 Ar re a chom fidel da lezen reus-christ;
 Forci a vinistret da vont pell eus o bro,
 O acuzi en fos dirag an distrijo,
 A zo eun feçon all da garet an nessa,
 Ha feçon reus-christ ne dal brema netra.

136 Carante Dou nessa evel deomp hou-unan,
 a vije mañ guechal, ha bremañ ne dal m'ân.

Ar Gourc'hemenn goude, hag en a zo miret ?

Coivet en v'ien Dreyan ouzomp zo difennet,
 Hag al lezen neve, contr'el dar Gourc'hemenn,
 A goumand alies touet en v'ien.
 Rag en peb assemble eo red touet ive,
 Hag antren en peb carg eo red touet ive.
 Coivet a goumander en federation,
 Coivet en peb andret, en peb ocazion.
 Coivet en v'ien hag eb necessite,
 Er pa ne grêt eul le en ober a n'ëve.
 Ze ne zisue netra nemet an distiñc,
 Eus ar c'itoyanet, hag eus o c'housianc,
 Rag le eun den honest, eur veach ma ne grêt,
 Nen deus get a ezom da vera repetet.

en drede Gourchemen hag en a zo chomet? 187

1870.

iret ar zul dreyañ d'emp a zo commandet.
 Dre al bezen nêve, a enep dar genta,
 lo red ober dar zul al labouriou brassa.
 Choas eus Mer, un Escop, pe eus persontoies,
 a gomander dar zul ha lezel ar c'hrouer.

1871.

ementse a zo mañ var ar Gourchemennoù,
 guelomp da zastiment var ar sacramanchoù.

1872.

r constitution pini a cheus touet,
 ar zeisvet sacramant inatit zo reuteh.
 Eb monet dar iliz, permetet eze dit
 beva evel pried gant Sant pe mechnant.
 Moyenant eus chontrat, ec'h elles chom eberin,
 ha froies da zifuzou a vo tud lejitim,
 abes a ne vije get mergot enderejou
 an destruction sclêr eus ar sacramanchoù.

Reventet int inutil evit ar gristenien,
 Pa renquer e receo digant an Douerrien.
 O receo digante a zo eus c'hrim gars,
 Nemet an absolven en articl ar maro.
 Ma na eller cavet eus béleg catholig,
 Ec'h eller e receo digant eus schismaticig.

Reventet.

Ofrenni reont gercoulz hazar re-all,
 Ha pa c'hès d'o ofis, te a zo meurbet dall.
 Communia a res gant ar schismaticiget,
 En Despit dan Ilij en Deusàn difennet.
 Baderi, confirma, ha noüin a reont,
 Hag ordren belezen dre eus c'hrim ara spont.
 Mæs an nepp zo hardi da receo digante
 Ar sacramanchou-mañ, a ra eus c'hrim nêve.
 Pinijen nag eured nen dint get sacrament
 En dorn an intruet, criminel ha meckant.
 Er greco e clevan lavaret ordinal,
 Eman Deueus ar fe an pwenchou principal.

e ara din vredi na ell get un toues
 recita e gwele, eb cauet disesper.
 an iliz zo Santel hag ive catholig,
 an iliz zo romen gercouez apostolig.
 a zo ar chef eus an iliz Santel,
 fondet eo gant e choad ha fe an Ebestel.
 Disperset eo dre oll achan da zeiz ar varn,
 ar Pab a en en eus ar pouvoar de gouarn.
 Examinourz breman iliz an Douerien,
 Hag huz zo catholig, apostolig, romen?
 Nen deo get catholig, rac nen deo disperset
 nemet var ~~doublement~~, e deus ampouezet.
 Mbar deo apostolig an iliz patriot,
 eo fondet gant ~~un~~, ha met ~~historie~~.
 a abostol traytout a verzas hon faiver,
 Ha breman an iliz, e bried, a verzer.
 Deus an Ebestel en iliz nen deus fondet,
 un iliz ger contré da rfe o deus a det,

No Gen nebeut eo romen iliz ar re Douët,
 Pa ne bez gant ar Pab otorite ebet.
 Grit e voa gant Jesus c'hef an all ilioù,
 Difennet eo en France, senti euse urzoù.
 Remission ar pechejou eo ar jurisdiction,
 E deus bet an Iliz (non pas an Nation)
 Da rei deomp ar pardon eus hon all bechejou,
 Hag ar poent-hou-ze tout a gavan er Greco.

Pierres.

Petra zo cos eta ma caver touerreyen,
 Hag a zisvel a vrou calonec al lezen?

Jaques.

Orgouill, avaristed, ha calz a ignoranc,
 Eoar gouir fondamant a iliz never France,
 Glasq ar re a g'iri demeus an intruet,
 Unan ar vicoù-mian en deuse cunduet.
 Un ambition bras da gavet henoryou,
 Un attach direglet da gresqi o madou,
 A lezen an iliz ar vrassa ignoranc,

Ein distiñe, formel demeus ar dudidone, 151
 Pe eus choant criminal da rên en digorrou,
 A rent an intruet ger stang er parorjou.

Picard.

enos e chouvent te pezh sot intention
 In deus bet peb hini, ha dre pezh sot repon
 Erint en em garget hag oblijet dre k
 Da zouten lezennou ar rouane neve?

laques.

ement ini ane a zelou moez Doue,
 Ha moez o chonsiane, a zislavar o k;
 A damal an orgouill hagan avaristee,
 Pe eus vic, all benag a zalle o Speret.
 Darn a voa spouronet, hag a gave dies
 Beva er prizourjou ha souffr an dieuez.
 Anzouet o deus all, na zint convertisset,
 So anval un toues eus eun ene kollet,
 Pini zo tourmantet hag en diez hagen nor
 Gant remurthou cruel, eb kavet nep respoz.

Oll' na en em gavint en peursin e buer,
 E choulentout d'abord eur chosessour eb le;
 Mes ne obtenont get o meurat d'ineq,
 Ha dre zorn un toies e rengout finissa.
 N'bil boan en deus an eil o'ch ampech egile
 D'en em dislavaret gent mont dirag Doue.

Pierres.

Mechamment a rez din var va zilvidig'er.
 usges.

La-unan coulz ha te e voan bet pell dier;
 Mes consultet ameus tud Santel ha savant,
 Pere o deus laget ézet na zautinants.

Pierres.

Deuos en em gompert eur christen maden ^{Pierr}
 Mbarfet deran miret divlam e gonsiane?
 usges.

Ar per a rêch goechal en ober a zoree;
 Pratiqa ar vertu ha quitat ampechet.
 Pratiqa a gleomp gant courach ha calon,

Ar vertù excelant eus ar religion.
 Necesser absolu eo d'an oll e chavet,
 Da henvri evel a zo glect.

Ar vertù.

ar ar vertù ze just emava oll scrupul,
 Rag tremen eb ofern had'ar goel had'ar zel;
 Tremen eb covessat hag eb comunia
 Da Basq, en amzer all, ha martore da ola,
 a gavan oll control da urzou an iliz.
 No din var g'ementse, mar gëlles un avid.

Ar g'ementse.

ad iaset h'omunajid en lamas eus e dron,
 en stagas er chaden, en gassas d'ar prison,
 o clasq ober dezan abandoni ar fe,
 Un Escop heritiq, evel hon re neve,
 a yas abeurz e dad da broposi dezan
 ar pardon, mar carje ober e basq gantan,
 Pe eus maro cruet; goell e voe gant ar zeut
 Mervel eb na b'elec, na pasq, na sacrament.

Abz zent, en amzer d'rist a bersecution,
 a neve eb ofi, hag eb communion.
 Goell calz e voa gant a beza merzeriet,
 Evit mont dan ofi, an dud heritijet.
 Gourchemen an dlij ne oblich get ar re
 Na ellont en miret nemet v'coll ar fe.

P. 111.

Fournisset echeus din dija meur a rezon,
 Capabl d'am formaat er gwis relijion;
 Mes deus calz a re-all na leveres netra

P. 112.

An amzer infint a rangen d'o chonta.

P. 113.

Me a lavaro dit, gent evit gimyada,
 ar pez a cheus sekret, hag a ra din crena:
 ar choienchou Santel, occupet nos ha de.
 Da ober pinijen ha da bedi
 a routeune en d'ar, ar gwis relijion,
 Distruiet int Bre all, eb neb remission.

105

Ar veleyen doiet da vont. D'o farañon,
 goude ma vent hanvet a antre gant ar mou.
 Disgibien ~~ma-
 c'h~~ a yê evel o anet
 Da brezeg an douc'ed, d'ar bleiz ar rajet.
 Ar gouis batantet hag ar gontantant,
 lus ar veleyen-gor er prizon, en tourmant,
 am. laga da gredi e santont eun douc'ed.
 Pehini ne ma get en calon an toies,
 Goelet a rêr ar joa skrivet var obizach,
 Var hini an toies e veles an arnach.
 Commanc, a ra santont effe an direspes,
 Bruet gant ~~ma-
 c'h~~, pa verzas hor ~~al-
 l~~.
 an traou-ze oll pell zo a rei poan din ene pen,
 Birvigen, Jacques gès, gen na vin citogen.

Almen.

